ISSN -2583-147X(P), Vol.- 7, Issue No. X, Januuary 2022
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ଅସହାୟତା ଓ ଅନ୍ତର୍ଦାହର ବେଦନା ; ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପ : ଏକ ଆଲୋଚନା

ଡ. କୁନା ସୁନା

"ଜୀବନ ଓ ସମାଜ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱସ୍ତତା ଏବଂ ସେ ବିଶ୍ୱାସକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚି ରହିବା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି । ଜନ୍ତୁ ନିର୍ଯାତିତ, ଲାଞ୍ଛିତ ମଣିଷର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ସେଥିରୁ ତାକୁ ମୁକ୍ତି କରି କିପରି ମାନବିକତାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ତାହା ପ୍ରାୟ ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଲେଖିଥାଏ ଓ ଲେଖିବାକୁ ଭଲପାଏ ।"[୧] ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ ଓଡ଼ିଆ କଥା ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରମୁଖ ଗାଳ୍ପିକା ଭାବେ ପରିଚିତ ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି (୧୯୩୬) । ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ଅନୁଭବୀ ହୁଏ । ସମାଜରେ ଅନେକ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଜର୍ଜରିତ ମଣିଷମାନଙ୍କ ପ୍ରତିଲିପି ଓ ସେଇ ବେଦନାଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଦାହ ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳ୍ପରେ ସହଜଲଭ୍ୟ । କେବଳ ବେଦନା ନୁହେଁ, ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତିର ପଥ ମଧ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ । ଗାଳ୍ପିକା ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନଗୁଡ଼ିକ ହେଲା; ଯଥା- ନବତରଙ୍ଗ (୧୯୩୬), ପାନ୍ଥଶାଳା ଓ ରକ୍ତ କରବୀ (୧୯୬୪), କସ୍ତୁରୀମୃଗ ଓ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ (୧୯୬୭), ତଟିନୀର ତୃଷ୍ଣା (୧୯୭୨),ସାୟାହ୍ନର ସ୍ୱର (୧୯୭୩), ଅନ୍ଧକାରର ଛାଇ (୧୯୭୬), କାଳାନ୍ତର (୧୯୭୭), ଆରୋହଣ (୧୯୭୮), ମଧ୍ୟାନ୍ତର (୧୯୭୮), ବସ୍ତ୍ରହରଣ (୧୯୮୦), ଇ୍ରଭିଉ(୧୯୮୧), ଅନ୍ୟ ଅରଣ୍ୟ (୧୯୮୧), ଖେଳଣା (୧୯୮୩) ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତର (୧୯୮୪), ଚରିତ୍ର ହସୁଛି (୧୯୮୬), ପାଟଦେଈ (୧୯୮୭), ତୃତୀୟ ପାଦ (୧୯୮୯), ବହ୍ନି ବଳୟ (୧୯୯୦), ଜନ୍ମାନ୍ତର (୧୯୯୧), ଶକୁନୀର ଛକା (୧୯୯୨), ଅଶ୍ରୁ ଅନଳ (୧୯୯୨), ଏକାକୀ ପରାଶର (୧୯୯୫), ଅଭିନେତ୍ରୀ (୧୯୯୭), ଖେଳ ଚାଲିଛି (୧୯୯୮), ପାଚେରି ସେପଟ ନଈ (୧୯୯୯), ପଦ୍ମ ଘୁଁ ଘୁଁ ଯାଉଛି (୨୦୦୦) । ଏହି ସମୂହ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ମଧ୍ୟରୁ 'କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ଓ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ' ପାଇଁ ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ଏବଂ 'ପାଟଦେଈ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ପାଇଁ ୧୯୯୦ ମସହାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରାପ୍ତି ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିଚୟ ବହନ କରେ ।

"ପାନ୍ଥଶାଳା ଓ ରକ୍ତ କରବୀ" ଗଳ୍ପକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଲେ ମନେ ହୁଏ, ସତେ ଯେପରି ଏ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଗୋଟିଏ ପାନ୍ଥଶାଳା ଏବଂ ଏଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନର, ନାରୀ ଜଣେ ଜଣେ ଆଶ୍ରିତ ଓ ଅକ୍ଳାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ପଥଚାରୀ । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଜଣେ ହତଭାଗ୍ୟ ପିତା ବିଶ୍ୱମୋହନଙ୍କ କରୁଣ କାହାଣୀକୁ ଅନୁଭବୀ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିତାଙ୍କର ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ବା ଇଚ୍ଛା ଥାଏ, ତାହା ବିଶ୍ୱମୋହନଙ୍କଠାରେ ମଧ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ନିଜର ପ୍ରାଣ ସ୍ପନ୍ଦନର କନ୍ୟାକୁ ଜଣେ ସୁଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ର ହାତରେ ଅର୍ପଣ କରିବାର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ଓ ସେ ଦିଗରେ ନିଷ୍ଠା ବିଶ୍ୱମୋହନଙ୍କୁ ପିତୃତ୍ୱର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତଥା ଶୀର୍ଷ ସ୍ତରକୁ ଉପନୀତ କରିଛି । 'କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ଓ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ' ଏହି ଗଳ୍ପଟି ନିଜର ଶୀର୍ଷକର ସାର୍ଥକତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ନିଜର ନାଭିସ୍ଥିତ ସୁଗନ୍ଧିତ କସ୍ତୁରୀକୁ ଜାଣି ନ ପାରି, ତାକୁ ସାରା ଅରଣ୍ୟରେ ସନ୍ଧାନ କରେ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରେ ତାହା ପାଏ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ମଣିଷ ଏହି ମରଣଶୀଳ ସଂସାରରେ ଧନ, ମାନ, ବାହ୍ୟ, ଯଶ, ପ୍ରଶଂସା ଓ ଅଯଥା ପ୍ରଚାର ମଧ୍ୟରେ ସୁଖ ସନ୍ଧାନ କରି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ । ଜୀବନର ଶେଷ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ ଯେ, ସେ ଯାହା ସାରା ସଂସାରରେ ଖୋଜୁଛି, ସେହି ସୁଖ ତାର ଭିତରେ ହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ । ଏହିଭଳି ଅବିକଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ କୋଟିପତିର ପୁଅ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ ବହୁ ଧନ, ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ମଧ ଜୀବନରେ ପ୍ରକୃତ ସୁଖର ସନ୍ଧାନ କରି ପାରିନାହାଁନ୍ତି । ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଏକ ଚରିତ୍ର ସୁଦୀପ୍ତ ରଞ୍ଜନ ମଧ ନିଜର ଅମାପ ଅର୍ଥ ବିତରଣ କରି ପରିଶେଷରେ ହତାଶ ଓ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ସୁଖର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ପାରି ନାହାଁନ୍ତି । ଗାଳ୍ପିକା ଏଠାରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ବାସ୍ତବ ରୂପକଳ୍ପଟି ପରଶି ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

'ତଟିନୀର ତୃଷ୍ଣା' ଗଳ୍ପକୁ ଅତୃପ୍ତ ମଣିଷମାନଙ୍କର ତୃଷ୍ଣାର ଏକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ପ୍ରୋକ୍ତ

ଗଳ୍ପରେ ମଣିଷର ଅସରନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ବିଡମ୍ବନା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନୁଭବୀ ହୁଏ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ଚରିତ୍ର ପ୍ରଦୋଷର ପରିଣୟ, ଚିନ୍ମୟର ଗବେଷଣା ଓ ସୁଶୀଳର ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣତା ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ତୃପ୍ତତା ପ୍ରଦାନ କରିପାରି ନାହିଁ । ସମଗ୍ର ଗଳ୍ପରେ ସମସ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାରର ଅତୃପ୍ତ ବା ତୃଷ୍ଣା କାତର ହୋଇ ବିଚରଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଯେଉଁଠି ମଣିଷର ତୃଷ୍ଣାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରାଯାଇପାରେ । 'ଅନ୍ଧାକାରର ଛାଇ' ଗଳ୍ପକୁ ଫକୀର ମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ' (୧୯୯୮) ଗଳ୍ପର ଛାୟାରେ ରଚିତ ଏକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପର ଗଳ୍ପନାୟିକା 'କୋଇଲି'କୁ 'ରେବତୀ' ଚରିତ୍ରର ଏକ ଆଧୁନିକ ସଂସ୍କରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଗାଳ୍ପିକା ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଅଶିକ୍ଷା ବିରୋଧରେ ଏକ ନିରବ ପ୍ରତିବାଦ ଓ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ରୂପେ ପରିଶୀଳିତ ହୋଇଛି । 'ରେବତୀ' ଗଳ୍ପ ସଦୃଶ ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ମଧ୍ୟ ନାରୀ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ତା'ର ଅଶୁଭ ପରିଣତି ବର୍ଣ୍ଣିତ । ପାଠ ପଢିବାର ଇଚ୍ଛା ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଅଭାବ ହେତୁ ସେଥିରୁ ବଂଚିତ ହେବା ଏବଂ ମଦ୍ୟପ ସ୍ୱାମୀକୁ ବିବାହ କରି ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ କୋଇଲିର ଅସହାୟ ମୃତ୍ୟୁ ହେବା । ଏହି ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆମ ସମାଜର ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ମାନସିକତା ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଛି, ଯେଉଁଠି ନାରୀ ଶିକ୍ଷାକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ଯାହାଦ୍ୱାରା ରେବତୀ ଓ କୋଇଲିମାନଙ୍କର ଅସହାୟ ତଥା ଅକାଳ ଅନ୍ତ ଘଟୁଚି ।

'କାଳାନ୍ତର' ଗଳ୍ପରେ ଗୋଟିଏ ଅସହାୟ ଗରିବ ପରିବାରର ବେଦନା ଭରା ଛବି ବର୍ଣ୍ଣିତ । ସେହିପରି ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀର ଅସହାୟତାର ଛବି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ହୃଦୟ ବିଦାରକ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ଘରଟି ଅଗ୍ନିରେ ଜଳି ଯିବା ହେତୁ ଚରିତ୍ର ସୁଧାକରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାନକୀଙ୍କୁ ଅର୍ଦ୍ଧଦଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଛି । ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଯିବା ପଶ୍ଚାତ୍ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀର ଅସହାୟତା ଓ ତା'ର କରୁଣ କାହାଣୀର ଜୀବନ୍ତ ଛବି ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ଗାଳ୍ପିକା ମହାନ୍ତି ଏକ ସାକ୍ଷାତକାରରେ କହିଛନ୍ତି – "ମାତ୍ର ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳ୍ପରେ କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରଣାର କଥା ମୁଁ କହିନି, ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଏକ ସୁସ୍ଥ ସୁନ୍ଦର ସମାଜ ଓ ସୁଖୀ ମଣିଷର ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖିଛି ।"[୨] ନିଜର ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି 'ଆରୋହଣ' ଗଳ୍ପରେ । ଜୀବନରେ ଅସରନ୍ତି ଦୁଃଖ ଓ ବେଦନା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଆରୋହଣ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଗାଳ୍ପିକା ଆଶାର କିରଣ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପନାୟିକା ସାବିତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ବିକଳାଙ୍ଗ, ଅକ୍ଷମ ଓ ଅଥର୍ବ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଗତି; ଯାହାଦ୍ୱାରା ପରିବାର ଚଳାଇବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏହି ଭଳି କଷ୍ଟଦାୟକ ଜୀବନରୁ ମଧ୍ୟ ସାବିତ୍ରୀ ଖୋଜେ ମୁକ୍ତି । ଏକଦା ପୁରାଣ ଯୁଗରେ ନିଜର ମୃତ ସ୍ୱାମୀକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟ ଏକ ସାବିତ୍ରୀ ଖୋଜିଥିଲେ ମୁକ୍ତି । ତେଣୁ ଏଠାରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଯୁଗ ଯାହା ହେଉ ସାବିତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଅସହାୟତାରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗାଳ୍ପିକା ଏଠାରେ ସାବିତ୍ରୀମାନଙ୍କ ବେଦାନକୁ ଉତ୍ଥାପନ କରି ତା'ର ଉପଶମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

'ମଧ୍ୟାନ୍ତର' ଗଳ୍ପରେ ସନ୍ଦେହ କିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଗଳ୍ପନାୟକ ଅଭୟ, ପତ୍ନୀ ଅନିତାର ଚରିତ୍ର ପ୍ରତି ସନ୍ଦେହ କରିବା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ପାରିବାରିକ ଅଶାନ୍ତି ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପର ଉପଜୀବ୍ୟ । 'ବସ୍ତ୍ରହରଣ' ଗଳ୍ପରେ ସମାଜରେ ନାରୀର ଅସହାୟତାବୋଧ ତିନିଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପରିପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଗଳ୍ପକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ସମୟରେ ପୁରାଣ ଯୁଗର ସେଇ କୁରୁସଭା ସ୍ୱତଃ ମନକୁ ଚାଲିଆସେ, ଯେଉଁଠି ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରହରଣ ହୋଇଥିଲା । କୁରୁସଭାରେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରହରଣ ଠାରୁ ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଚିତ୍ରିତ ସରସୀ, ପଦ୍ମିନୀ ଓ ଶ୍ୱାଶତୀମାନଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରହରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଗରେ ନାରୀର ଅସହାୟତାରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସି ନାହିଁ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ସରସୀ ନିଜର ମଦ୍ୟପ ସ୍ୱାମୀ ଗିରୀଶଦ୍ୱାରା ଅସମ୍ମାନୀତ ଓ ଅତ୍ୟାଚାରୀତ ହୋଇଛି । ଗିରୀଶ ନାରୀମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଭୋଗ୍ୟାବସ୍ତୁ ଓ ସନ୍ତାନ ଉତ୍ପାଦନର ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଛି । ତଥାପି ସରସୀ ନିଜ ଉପରେ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ମଥାପାତି ସହ୍ୟ କରିନେଇଛି । ଏଠାରେ ସରସୀ ଜଣେ ନାରୀ ଭାବରେ ପୁରୁଷ ସମାଜ ପ୍ରତି କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କରି ପାରିନାହିଁ । ସେହିପରି ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପଦ୍ମିନୀ ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତ ଓ କର୍ମଜୀବୀ ମହିଳା, ସେ ଚାକିରି କରି ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରେ ସେଥିରେ ସେ ନିଜର ଘର ଚଳାଇବାରେ ଆର୍ଥିକ ସହଯୋଗ କରେ । କିନ୍ତୁ ପଦ୍ମିନୀର ସ୍ୱାମୀ ଆଶୁତୋଷ ତା'ର ତ୍ୟାଗକୁ ବୁଝିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ଅଫିସ୍ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସହ ତାର ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରି ତାକୁ ପଣ୍ୟ ବସ୍ତୁଟି ବୋଲି ଭାବିଛି । ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କର୍ମଜୀବୀ ମହିଳା ଶାଶ୍ୱତୀ ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ଅଫିସ୍‌ର ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ତାର ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସୁଯୋଗ ନେଇ ନିଜ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ଶାଶ୍ୱତୀ ବ୍ଲାକ୍ ମେଲିଙ୍ଗର

ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ତିନିଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗାଳ୍ପିକା ନାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

'ଇଣ୍ଟରଭିଉ' ଗଳ୍ପରେ ସମାଜର ସେଇ ବାସ୍ତବ ଛବି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି; ଯେଉଁଠି ଚାକିରିର ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ନାରୀମାନଙ୍କ ଅସ୍ମିତାକୁ କଳଙ୍କିତ କରାଯାଏ । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ନିଜର ପରିବାରକୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଗଳ୍ପନାୟିକା ପ୍ରତିମା ଚାକିରି କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଚାକିରି ପାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ପ୍ରତାରଣାର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ସେହିପରି 'ମନ ଅରଣ୍ୟ' ଗଳ୍ପରେ ମଣିଷର ହୀନମନ୍ୟତା ଓ ବର୍ବରତାର ଅଦ୍‌ଭୁତ ଛବି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ ହୋଇ ନିଜଠାରୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ବୟସ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ପୁଅ ବୟସର ଝିଅ ଗୀତା ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ତାକୁ ନିଜ ପ୍ରେମ ଜାଲରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । 'ଖେଳଣା' ଗଳ୍ପ ଏକ କରାଳ ବନ୍ୟାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଚିତ । ସମୟ ଓ ନିୟତି ହାତରେ ମଣିଷ କିଭଳି ଖେଳନା ସାଜିଥାଏ; ତାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ସନାତନ ଓ ତା'ର ପରିବାର ବନ୍ୟା ସ୍ରୋତରେ ଭାସି ଯାଇ ଏକ କୁଦ ଜାଗାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରଭାବ ମଣିଷକୁ କେତେ ମାତ୍ରାରେ ଅସହାୟ କରିପାରେ ତାହା ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନୁଭବୀ ହୁଏ । ପରାସର ବନ୍ୟାରେ ନିଜର ପତ୍ନୀ ଓ ପୁଅକୁ ହରାଇ ଅସହାୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ତା'ର ଏକ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଛବି ଏହି ଗଳ୍ପର ଉପଲବ୍ଧି କରିହୁଏ ।

ଗାଳ୍ପିକା ମହାନ୍ତିଙ୍କ ବହୁଚର୍ଚ୍ଚିତ ଓ ଆଲୋଚିତ 'ପାଟଦେଈ' ଗଳ୍ପକୁ ଏକ ବାସ୍ତବ ଘଟଣା ଆଧାରିତ ବୋଲି ଲେଖିକା ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ବିବାହର ଅଳ୍ପ କିଛି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପାଟ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିତ୍ୟକ୍ତା ହୋଇ ବାପଘରକୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି । ନିଜ ବାପଘରେ ରହିବା ସମୟରେ ସେ ଗ୍ରାମର କିଛି ଅଶିକ୍ଷିତ ଓ ଅସାମାଜିକ ଯୁବକମାନଙ୍କ କାମଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟିର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେ ସେହି ଅସାମାଜିକ ଯୁବକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅପହୃତା ହୋଇ ଅନେକ ସମୟ ବିତି ଯିବାପରେ ହୋଇ ଏକ ଅବୈଧ ସନତାନକୁ ସାଥିରେ ନେଇ ପିତୃ ଗୃହକୁ ଫେରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନ ପାଟ ପାଇଁ କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଅପମାନ ଓ ଅସହାୟତାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଲା । ପୁରାଣରେ ମାତା ସୀତା ନିଜର ସତୀତ୍ୱ ପ୍ରମାଣ କରିବା ସମୟରେ ପୃଥିବୀ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମ୍ପ୍ରତି ପାଟଦେଈମାନେ ନିଜର ସତୀତ୍ୱକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଗଲେ ପୃଥିବୀ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ହେବନି, କେବଳ ମିଳିବ ଅପମାନ । ପାଟ ଏକ ଗରିବ ଘରର କନ୍ୟା, ବଧୂ ଓ ସ୍ୱାମୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତା, ତା'ର ସତୀତ୍ୱ ହରଣ କରିଲେ କିଛି ଅସାମାଜିକ ଯୁବକ । ସେମାନେ ବି ସମାଜର ଅଂଶ, କିନ୍ତୁ ସେହି ସମାଜ ହିଁ ପାଟର ସତୀତ୍ୱକୁ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଏହିଭଳି ମୂଲ୍ୟବୋଧହୀନ ସମାଜର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ଭିତରେ 'ପାଟଦେଈ' ଏକ ଅସହାୟ ପ୍ରତୀମୂର୍ତ୍ତି । 'ତୃତୀୟପାଦ' ଗଳ୍ପକୁ ସାଧାରଣ ଗରିବ ପରିବାରର କରୁଣ କଳ୍ପ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଚରିତ୍ର ବାବାଜୀ ଓ ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ନଖୀର କରୁଣ କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ବାବାଜୀର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଜୀବନରେ ଅକାଳରେ ନଖୀର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି ଏବଂ ନଖୀର ଶବ ସତ୍କାରର ସବିଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଠକଙ୍କ ହୃଦୟରେ କରୁଣର ଛବି ଆଙ୍କିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି ।

'ଶକୁନିର ଛକା' ଗଳ୍ପଟି ରାଜନୀତିକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆଧାରିତ । ଦୁନିଆ ସବୁଠାରୁ ଅଦ୍‌ଭୁତ ନୀତି ରାଜନୀତି, ଯେଉଁଠି କେବଳ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ସତ୍ତା ପାଇଁ-ନିଜର ପରର, ନ୍ୟାୟ-ଅନ୍ୟାୟ, ପାପ-ପୁଣ୍ୟର କୌଣସି ସୀମା ସରହଦକୁ ବିଚାର କରାଯାଏ ନାହିଁ । ରାଜନୀତିର ସେହି ପଶାଖେଳର କୁତ୍ସିତ ରୂପ ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପର ଉପଜୀବ୍ୟ । 'ଅଶ୍ରୁଅନଳ' ଗଳ୍ପକୁ 'ପାଟଦେଈ' ଗଳ୍ପର ଉତ୍ତରାର୍ଦ୍ଧ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । 'ପାଟଦେଈ' ଗଳ୍ପରେ ପାଟ ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର ସହି ଅସାମାଜିକ ଯୁବ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କେବଳ ନୀରବ ପ୍ରତିବାଦ କରିଛି । କିନ୍ତୁ 'ଅଶ୍ରୁଅନଳ' ଗଳ୍ପରେ କେତକୀ ଚରିତ୍ର ଉଗ୍ର ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି ଏବଂ ଅସାମାଜିକ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ଆଡ୍‌ଡା ସ୍ଥଳୀ ଓ ମଦ ଭାଟିରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରି ସବୁ କିଛି ଧ୍ୱଂସ କରିଛି । ଗାଳ୍ପିକା ବେଶ୍ କଳାତ୍ମକ ଢଙ୍ଗରେ ନାରୀର ଅସ୍ମିତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିବାକୁ ଏକ ପକ୍ଷରେ ନୀରବ ପ୍ରତିବାଦ କରାଇ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାକୁ ମୁଖରିତ କରି ଅସାମାଜିକମାନଙ୍କର ସଂହାର କାରିଣୀ ଭାବେ ଗଢ଼ି ତୋଳିଛନ୍ତି ।

'ଏକାକୀ ପରାଶର' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକା ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ରର ନବ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିଛନ୍ତି । ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ର ପରାଶରଙ୍କୁ ଆଧୁନିକ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ପରିକଳ୍ପନା କରି ଏକାକୀ ପରାଶରର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । 'ଅଭିନେତ୍ରୀ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ମନୀଷାର ଜୀବନ ରାତିରେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଯେତେ ରଙ୍ଗଭରା ଓ ସ୍ୱପ୍ନିଳ, ଦିନର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରେ ତାହା ସେତିକି ହିଁ ମଳିନ, ରାଙ୍ଗଛଡା ଓ ସ୍ୱପ୍ନହୀନ । ନାରୀର

ଅନ୍ୟ ଏକ କରୁଣ ଛବି ଭାବରେ ଏହି ଗଳ୍ପ ବେଶ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ । 'ଖେଳଚାଲିଛି' ଗଳ୍ପରେ ମଣିଷ ନିକଟରେ ଦୁନିଆର ସବୁ ପ୍ରକାରର ଆଡମ୍ବର ଥାଇ ମଧ୍ୟ ମନ ସହ ମନର ମିଳନ ନ ହେଲେ ଜୀବନ କିଭଳି ଖେଳରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଗଳ୍ପର ଘଟଣାନୁସାରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସୁବିଧା, ଧନ,ସମ୍ପତ୍ତି ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଚରିତ୍ର ବିଥିକା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ମନର ଅମେଳ ହେତୁ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିଛି । ବିଥିକାର ସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ନିଜ ପତ୍ନୀଠାରୁ ଦୂରେଇ ରହିବା ପାଇଁ ଅନେକ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା କରିଛନ୍ତି । ସମ୍ପ୍ରତିର ଏହି ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ଶୈଳୀ କେତେ ନିଃସଙ୍ଗ ଓ ଅସହାୟ ଏହା ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ତର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।

'ପାଚେରୀ ସେପଟ ନଈ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ସୁବର୍ଣ୍ଣାର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ସହଜରେ ବୁଝି ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଏକ ପରିବାରର ବନ୍ଧନ ଆବଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ନିଜ ସ୍ୱାମୀ ସହ ରହି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଞ୍ଜୀବ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଏଠାରେ ନାରୀର ଏହି ରୂପକୁ କେଉଁ ମାପଦଣ୍ଡରେ ମାପି ହେବ ତାହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ସେହିପରି 'ପଦ୍ମ ଘୁଞ୍ଚି ଘଞ୍ଚି ଯାଉଛି' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରତିଲିପି ବର୍ଣ୍ଣିତ । ନିଜ ପରିବାରର ଆର୍ଥିକ ଅଭାବ ଓ ନିଜର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଅସହାୟତାର ଅନ୍ତ ଘଟିନାହିଁ ।

ଗାଳ୍ପିକା ମହାନ୍ତି ମଣିଷର ମନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦନା, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଅନ୍ତର୍ଦାହ ଓ ଅସହାୟତାକୁ ବେଶ୍ ଜୀବନ୍ତ ତଥା କଳାତ୍ମକ ଢଙ୍ଗରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠି ଉପଲବ୍ଧି କରି ହୁଏ ବେଦନା ଜର୍ଜରିତ ମଣିଷର ଯନ୍ତ୍ରଣାସିକ୍ତ ଜୀବନକୁ । ଗାଳ୍ପିକା ନିଜର କଥା ଜଗତରେ କେବଳ ମାନବ ସମାଜର ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଉତ୍‌ଥାପନ କରି ନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ସେହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନର ପଥ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧାନ କରିଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧ 'ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର' - ମୁହାଁମୁହିଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା (ସଂ. ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ), ବିଜୟିନୀ ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ, କଟକ, ୧ମ ସଂ, ୨୦୦୫, ପୃ-୧୩୩ ।

୨ ଗାଳ୍ପିକାଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର - ଇସ୍ତାହାର, ଜାନୁୟାରୀ - ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୨ ।

ଅଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ
ଗାଙ୍ଗେଶ୍ୱରୀ ଡ଼ିଗ୍ରୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ
ପଟ୍ଟାଙ୍ଗୀ, କୋରାପୁଟ